

Kommittédirektiv

Trygghetssystemen för företagare

Dir.
2006:37

Beslut vid regeringssammanträde den 30 mars 2006.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, tillkallas med uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen och lämna förslag till hur regelverket kan göras tydligare och bättre. För den som vill starta företag skall regelverket underlätta övergången från anställning till företagande. En utgångspunkt för utredningen är att det skall skapas en ökad balans i villkoren för och behandlingen av företagare och anställda i trygghetssystemen.

Utgångspunkter

Utgångspunkten för det statliga åtagandet med gemensamma trygghetsförsäkringar är att det finns klara välfärdsvinster med att samtliga invånare har ett gott försäkringsskydd mot t.ex. inkomstbortfall vid arbetslöshet, sjukdom o.dyl. Syftet med försäkringarna är att tänkbara risker – ekonomiska förluster – som drabbar enskilda individer skall övertas och spridas på ett kollektiv av individer. De allmänna försäkringarna svarar för en betydande andel av den offentliga sektorns utgifter.

Finansieringen av trygghetssystemen bygger på en god tillväxt, fler och växande företag och ökad sysselsättning. Ett

ökat företagande spelar en viktig roll för att uppnå detta. Därför är det viktigt att främja företagandet och att eftersträva en ökad balans i försäkringsvillkoren mellan anställda och företagare genom tydligare och bättre regler.

Den nuvarande utformningen av dagens trygghetsförsäkringar bygger på principer såsom den generella inriktningen, en långtgående riskutjämning, omfördelning av inkomster och bevarandet av arbetslinjen. Ett allmänt försäkringssystem bör också vara så utformat att tillämpningen av regelverket i enskilda ärenden kännetecknas av objektivitet, god service, likformighet och rättsäkerhet samtidigt som administrationskostnaderna hålls nere. Höga krav måste dessutom ställas på att systemet är överblickbart och begripligt för den enskilde. Trygghetssystemen skall vidare vara långsiktigt finansiellt stabila och vara så konstruerade att de motverkar ett felaktigt utnyttjande. Inom sjukförsäkringen finns också en ambition att kopplingen skall vara tydlig mellan den avgift som betalas och den försäkring som erhålls.

Vid utformningen av tydligare och bättre regler för företagare måste alltid avvägningar göras utifrån trygghetssystemens principer men också utifrån konsekvenserna av annan lagstiftning t.ex. arbetstidslagen och skattelagstiftningen. Bredare analyser behöver göras. Trygghetssystemens utformning måste också vara sådan att företag inte subventioneras, vilket kan inverka negativt på konkurrensen och tränga undan andra företag.

Bakgrund

Reglerna för företagare i arbetslöshets- och socialförsäkringen

Företagare i arbetslöshetsförsäkringen

Lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF) omfattar både arbetstagare och företagare. De särskilda bestämmelser som gäller för företagare finns i 34–37 §§.

Med företagare avses personer som är ägare eller delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över (ALF 34 §).

När arbetslöshetskassan har slagit fast att sökanden är att betrakta som företagare återstår att bedöma när han eller hon som företagare skall anses vara arbetslös. För att en företagare skall anses vara arbetslös krävs enligt arbetslöshetsförsäkringen att företagarens personliga verksamhet i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt (35 § ALF).

Det finns en möjlighet till undantag från denna regel. Det är enligt 35 § möjligt att vid ett tillfälle bli ersättningsberättigad även om verksamheten i företaget endast upphört tillfälligt. All verksamhet i företaget måste då vara vilande. Rätten för en företagare att få arbetslöshetsersättning vid ett tillfälligt uppehåll i verksamheten är begränsad till en gång per företag. Ett krav är att uppehållet i rörelsen inte är av säsongskaraktär.

Beräkningen av dagpenning för företagare bygger enligt 37 § ALF på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret. Om företagaren har lagt ned sin verksamhet inom tolv månader från det att företagaren startade den kan ersättningen baseras på företagarens tidigare anställning.

I 7 kap. 2 § i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens (IAF) föreskrifter (IAFSS 2005:1) behandlas dagsförtjänst för företagare. Med årsinkomst avses den uttagna lönen enligt kontrolluppgiften, om verksamheten har bedrivits i ett aktiebolag eller i en ekonomisk förening och företagaren har tagit ut lön som anställd. I övriga fall avses med årsinkomst nettointäkten av förvärvskällan enligt självdeklarationen till skatteverket.

Det finns inga särskilda regler i ALF om uppdragstagare. I Regelbok för arbetslöshetskassor utgiven av IAF anges dock vissa kriterier för att avgöra om en uppdragstagare skall betecknas som ”självständig” eller ”osjälvständig” och därmed företagare eller arbetstagare i försäkringens mening.

Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring, dvs. den skall lämna ersättning i omställningen från ett arbete till ett

annat. Rollen som omställningsförsäkring har kommit att betonas allt starkare under de senaste åren. Betydande ändringar har gjorts i ersättningsreglerna i syfte att förstärka denna utveckling. Inte bara för att befästa att arbetslöshetsersättning skall vara en ersättning som lämnas endast under en övergångsperiod från ett arbete till ett annat eller till en lämplig åtgärd som underlättar återinträdet på arbetsmarknaden för den arbetslöse, utan också för att betona att perioder av arbetslöshet skall präglas av aktivitet.

Enligt regeringens mening skall kompensationsnivån i arbetslöshetsförsäkringen av välfärds- och rättviseskäl vara hög. Det förutsätter att reglerna är tydliga och tillämpas på ett konsekvent sätt. Försäkringen skall ha legitimitet både hos dem som är arbetslösa och hos dem som förvärvsarbetar. Tydliga krav på den arbetssökande får inte uppfattas som en kränkning av den enskilde. Samtidigt skall de som har arbete vara förvissade om att de som får ersättning är aktiva i sitt sökande efter nytt arbete. Detta är inte minst viktigt då arbetslöshetsförsäkringen är solidariskt finansierad, utan hänsynstagande till risken att bli arbetslös.

I arbetslöshetsförsäkringen har reglerna successivt justerats för att ge företagare större möjlighet att få ersättning från försäkringen. År 1997 beslutades om förändringar som innebar att det blev möjligt för företagare att få arbetslöshetsersättning om de tillfälligt upphört med sin personliga verksamhet i en rörelse. Vidare blev det möjligt för företagare, som bedrivit verksamhet kortare tid än tolv månader, att få dagpenningen beräknad utifrån inkomsten som anställd. Regeringen framhåller i propositionen *En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring* (prop. 1996/97:107) att en samlad bedömning av relevanta förhållanden skall vara styrande för om en företagare skall anses som arbetslös. Det förbättrade också företagares möjligheter att få arbetslöshetsersättning.

Företagare i sjukförsäkringen m.m.

Den som arbetar i Sverige som anställd, uppdragstagare eller egenföretagare omfattas av sjukförsäkringen. Rätten till

sjukpenning och till föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning regleras i lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) och socialförsäkringslagen (1999:799).

Som egenföretagare räknas i sjukförsäkringen den som driver egen verksamhet i form av enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. De som startar verksamhet i aktiebolagsform är formellt sett anställda i aktiebolaget och omfattas därmed av samma regler som gäller för anställda i sjukförsäkringen.

För en egenföretagare bestäms den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) utifrån näringsverksamhetens beräknade nettointäkt. Med nettointäkt avses företagets resultat efter avdrag för kostnader, eventuella avsättningar och avgifter men före skatteavdrag. Det finns dock en begränsning eftersom inkomsterna inte får beräknas högre än skälig lön för liknande arbete för annans räkning, den s.k. jämförelseinkomsten.

När en individ startar egen verksamhet har Försäkringskassan möjlighet att under verksamhetens uppbyggnadsskede fastställa en fiktiv SGI baserad på en jämförelseinkomst.

Även beräkningen av dagpenning skiljer sig mellan företagare och anställda.

Vem som är uppdragstagare definieras inte i sjukförsäkringen. Försäkringskassorna måste ta ställning till om det föreligger ett anställningsförhållande eller inte, för att avgöra om sjuklön eller sjukpenning skall betalas i inledningen av en längre sjukperiod.

Behovet av en översyn

Det finns flera anledningar till att trygghetssystemet för företagare behöver ses över. Regeringens ambition är att främja företagande genom tydligare och bättre regler. Det pågår också en utveckling mot nya verksamhets- och samarbetsformer när det gäller företagande och mot mer flexibla anställningsformer. Vidare är arbetslöshetsförsäkringen i grunden en löntagarförsäkring vilket medför att regelverket för företagare inte är lika tydligt. När det gäller sjukförsäkringen handlar det

framför allt om de skillnader i regelverket som finns mellan olika företagsformer.

Riksdagen beslutade dessutom den 15 april 2004 (dnr N2004/3065/A) att som sin mening ge regeringen till känna att en parlamentarisk utredning om företagares ekonomiska situation vid arbetslöshet skall tillsättas. Enligt beslutet bör det ingå i utredningen att överväga möjligheterna för företagare att vara deltidsarbetslösa samt att se över reglerna som gäller för dem som verkar inom kooperativa, ekonomiska och ideella föreningar. Andra problem anges vara nivån på ersättningen för företagare samt att tydliga tillämpningsföreskrifter saknas.

Att främja företagande genom tydligare och bättre regler

Små och unga företag har en viktig roll för att skapa ny sysselsättning. Tillväxt i unga företag utgör den enskilt viktigaste källan till nya arbeten i näringslivet. Yngre företag växer också mer och snabbare än äldre företag, men endast en liten andel av alla företag växer. I en allt starkare internationell konkurrens blir det allt viktigare att ta till vara människors initiativkraft och kompetens. Sverige behöver fler företagare. Hur trygghetssystemet är uppbyggt och fungerar för företagare är viktigt i detta sammanhang. Regler skall vara ändamålsenliga samt enkla att följa och tillämpa. Regeringen bedriver ett aktivt arbete för att minska företagens kostnader för administration till följd av regelverken och för att förbättra reglerna som gäller för företag och företagare.

Företags- och anställningsformer förändras

En utveckling pågår mot nya verksamhets- och samarbetsformer när det gäller företagande och mot mer flexibla anställningsformer. I stället för att ha egna anställda anlitar företag allt oftare underleverantörer, konsulter och bemanningsföretag. Även om det traditionella anställningsavtalet mellan arbetsgivare och arbetstagare är den dominerande formen för anlitan av arbetskraft så arbetar allt fler under andra former av avtal. Många uppdragstagares

arbetsvillkor har stora likheter med arbetstagares. Vad som är typiska anställnings- respektive uppdragsavtal förändras också.

Näringsdepartementet har i ett projekt om företags- och anställningsformer i förändring (Departementspromemorian 2003:27) kartlagt förändringar i företags- och anställningsformer, särskilt gränssnittet företagande/anställning. I projektet belystes också skillnader i befintliga regelsystem mellan företagare och anställda när det gäller de sociala trygghetssystemen samt problem som dessa skillnader kan medföra.

Av rapporten framgår att antalet företagare utan anställda (exklusive företagare inom jord- skogsbruk och fiske) har ökat med 18 procent från år 1990 till 2001. Under de senaste drygt tio åren har antalet företagare omfördelats mellan olika näringsgrenar. Framför allt ökar antalet företagare inom tjänstesektorn. Allt fler finns också i ett gränssnitt mellan företagare/anställd. De är uppdragstagare eller växlar mellan att vara företagare och anställd eller kombinerar företagande och anställning.

Av dem som startade ett nytt företag 1997 hade ungefär en tredjedel en hel- eller deltidsanställning vid sidan av sitt företag, dvs. de var s.k. kombinatörer. Även bland nystartade företag år 2000 drevs en tredjedel vid sidan av en anställning. Kombinatörerna är en liten men ökande andel av de sysselsatta. År 2000 kombinerade 82 000 personer företagande och anställning.

Andra förändringar är att offentlig verksamhet under det senaste decenniet avknoppat enheter som blivit personalägda. Vidare är franchising en växande form av företagande. Franchisetagare är företagare som genom avtal är uppbundna till franchisegivarens koncept.

Vissa analysområden i nuvarande regelverk

Arbetslöshetsförsäkringen är i grunden en löntagarförsäkring, men försäkringen har från 1974 utvidgats till att även ge ett försäkringsskydd för företagare. Särskilda regler finns för företagare. En anledning är att en företagare har vissa

möjligheter att planera för ett gynnsamt utbyte av försäkringen. Ersättningen till löntagare bygger, till skillnad från ersättningen till företagare, på förhållanden som den enskilde löntagaren inte på samma sätt kan påverka och på intyg från arbetsgivare.

Frågan om när en företagare skall anses som arbetslös är ibland svårbedömd. Enligt gällande regler anses en företagare som arbetslös när hans eller hennes personliga verksamhet i rörelsen upphört annat än tillfälligt. Kravet på att den personliga verksamheten i rörelsen skall ha upphört föranleds av att arbetslöshetsersättning inte skall riskera att leda till snedvridning av konkurrensen mellan företag. Ersättningen från försäkringen skall inte subventionera en rörelse som inte är ekonomiskt bärkraftig, genom att ersättning lämnas under perioder med undersysselsättning.

När det gäller sjukförsäkringen handlar frågeställningen framför allt om de skillnader i regelverket som finns mellan olika företagsformer.

Beräkning av dagpenning för företagare

Dagpenningen beräknas normalt med utgångspunkt i det arbete med vilket arbetsvillkoret uppfylls, dvs. arbetet under de senaste sex månaderna. Detta har dock inte kunnat tillämpas för den som varit företagare, eftersom en orsak till att en företagare blir arbetslös ofta är att han eller hon lägger ned verksamheten på grund av en tids bristande lönsamhet. Endast låg lön kan därför tas ut eller så saknas utrymme helt för att ta ut någon lön.

Före 1998 föreskrev Arbetsmarknadsstyrelsen att företagares dagsförtjänst beräknas till $1/260$ av årsinkomsten. Den årsinkomst som man utgick ifrån var den högsta av de till taxering för kommunal inkomstskatt redovisade inkomsterna av verksamheten som företagare de senaste tre åren. Denna föreskrift ersattes 1998 av en ny lagregel. Enligt 37 § ALF gäller nu att när underlaget bestäms för beräkningen av dagsförtjänsten skall för företagare dagsförtjänsten byggas på den genomsnittliga inkomsten under de tre senaste åren före avvecklingsåret. Samtidigt infördes en möjlighet för den som

drivit företag högst tolv månader att i stället få dagpenningen beräknad på inkomsten från anställningen *före* företagandet.

Kombination av anställning och företagande

Enligt 35 § ALF skall en företagare anses vara arbetslös när företagarens personliga verksamhet i rörelsen vid en samlad bedömning kan anses ha upphört annat än tillfälligt.

I paragrafens andra stycke lämnas en möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid *ett tillfälle* om företagaren behåller företaget men verksamheten är helt vilande och detta inte har säsongskaraktär.

I princip lämnas alltså inte arbetslöshetsersättning till en person som är företagare när han eller hon driver verksamhet. En person som kombinerat en anställning med ett begränsat engagemang i ett företag har dock möjlighet att få arbetslöshetsersättning om anställningen upphör, under förutsättning att verksamheten i företaget inte utökas under arbetslösheten.

Enligt den praxis som utvecklats anses tio timmar i veckan som företagare vara ett begränsat engagemang vid sidan av anställning. Förutsättningen är dock att den förlorade anställningen omfattat minst 17 timmar per vecka och att den inkomst som verksamheten i företaget genererar per vecka inte får överstiga tre gånger det högsta dagpenningbeloppet i försäkringen.

I betänkandet *En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring* (SOU 1996:150) föreslogs att reglerna vid kombination av deltidsarbete och företagande ändras så att arbetstiden i företaget får vara högst 15 timmar i veckan i genomsnitt.

Uppdragstagare kan vara företagare eller arbetstagare

Det finns ingen tydlig definition av begreppet uppdragstagare och inga särskilda regler om denna grupp i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).

I IAF:s Regelbok för arbetslöshetskassor anges att kännetecknande för en uppdragstagare är att han eller hon åtar

sig uppdrag för en eller flera uppdragsgivares räkning utan att det finns något anställningsförhållande. Uppdragstagaren har också, jämfört med en anställd, en mer självständig ställning till uppdragsgivaren.

I arbetslöshetsförsäkringen skall uppdragstagaren antingen definieras som företagare eller som arbetstagare, varmed följer att reglerna för den ena eller den andra gruppen skall tillämpas. En uppdragstagare kan uppvisa kännetecken på att både vara självständig och osjälvständig. I sådana fall kan det vara svårt för arbetslöshetskassorna att bedöma hur medlemmen skall behandlas i försäkringen. Det väsentligaste kriteriet vid bedömning är uppdragstagarens självständighet i verksamheten. I praxis har uppdragstagaren vanligtvis ansetts vara företagare. I och med detta har man ingen rätt till arbetslöshetsersättning vid sidan av eller mellan uppdragen.

Personalkooperativ – frågan om väsentligt inflytande

När det gäller kooperativ verksamhet har tillämpningsproblemen generellt minskat under senare år. Det är dock oklart hur arbetslöshetsförsäkringen skall tillämpas när det gäller om medlemmar i personal/arbetskooperativ, som arbetar i företaget, skall betraktas som företagare eller inte.

I 34 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, ALF, sägs att med företagare avses i denna lag ”personer som äger eller är delägare – direkt eller indirekt – i näringsverksamhet som de är personligen verksamma i och som de har ett väsentligt inflytande över”. Vad som är ”väsentligt inflytande” kan i detta fall vara svårt att avgöra.

Enligt IAF:s Regelbok för arbetslöshetskassor har medlemskap i en ekonomisk förening i praxis bedömts som delägarskap vid bedömning enligt 34 § ALF. En medlem i en ekonomisk förening, som har ett väsentligt inflytande över verksamheten och är personligt verksam i denna, är enligt regelboken att betrakta som företagare. Kassorna skall dock ta hänsyn till verksamhetens art och syfte samt karaktären och omfattningen av medlemmens engagemang. Den som har ett begränsat engagemang i ett föräldrakooperativt daghem eller i

en bostadsrättsförening skall alltså inte betraktas som företagare. När det gäller personalkooperativa företag finns ingen vägledning i IAF:s regelbok.

Behov av ett tydligare regelverk

Från arbetslöshetskassor, företagarorganisationer och även i tidigare utredningar har synpunkter framförts om att regelverket för företagare i ALF inte är tillräckligt utvecklat och att det ger utrymme för olika tolkningar. En del arbetslöshetskassor menar att det finns risk för att bedömningarna när det gäller företagarärenden skiljer sig åt mellan olika kassor. Det beror både på att reglerna ger visst tolkningsutrymme, men också på att kassorna har olika stor erfarenhet av att handlägga företagarärenden. De uppskattar också att det på senare tid blivit en större andel ärenden som kräver stor granskning innan beslut kan fattas. Det handlar både om att det har uppkommit nya former för företagande och att fler individer driver egen verksamhet, på heltid eller vid sidan om en anställning.

Från företagarhåll framförs som exempel på oklarhet hur 35 § i ALF skall tolkas. En tidigare statlig utredning förslog i betänkandet *En allmän och sammanhållen arbetslöshetsförsäkring* (SOU 1996:150) att ersättningen skall kunna krävas åter om en företagare startar verksamhet i samma bransch inom tre månader samt om det görs inom sex månader i en annan bransch. Utredningen ansåg att tidsgränserna inte skall vara absoluta.

Sjukförsäkringen – olika mellan företagsformer

Reglerna i sjukförsäkringen skiljer sig åt beroende på om en företagare har enskild firma/handelsbolag eller ett aktiebolag. Egenföretagarnas sjukpenningsgrundande inkomst, SGI, fastställs utifrån nettointäkten i firman, medan den som äger aktiebolag får sin SGI bestämd utifrån den lön som tas ut ur bolaget. Många företagare känner inte till att valet av företagsform har betydelse för den sjukpenningsgrundande inkomsten.

Under de första åren då företaget byggs upp är oftast nettointäkten eller lönen låg. När det gäller enskild firma och handelsbolag finns möjlighet till ett s.k. uppbyggnadsskede. När en person startar egen verksamhet har Försäkringskassan möjlighet att under verksamhetens uppbyggnadsskede fastställa en fiktiv SGI baserad på en jämförelseinkomst. Med jämförelseinkomst menas skälig lön för liknande arbete för annans räkning. Den som startar ett aktiebolag har däremot inte möjlighet till ett s.k. uppbyggnadsskede.

I betänkandet *Förmån efter inkomst* (SOU 1997:85) föreslogs bl.a. att den som startar ett eget företag, oberoende av företagsformen, under vissa förutsättningar skall ha rätt till sjukpenning m.m. även om företagaren inte kan redovisa någon inkomst av eget förvärvsarbete. Under tre år av verksamhetens uppbyggnadsskede skall SGI beräknas till lägst den SGI som skulle ha beräknats om sjukfallet inträffat omedelbart innan den försäkrade började arbeta i verksamheten.

Ytterligare ett område där det finns skillnader mellan olika företagsformer gäller beräkning av dagersättningen, som ligger till grund för till exempel den tillfälliga föräldrapenningen (som lämnas då barn är sjuka). Ersättningen är kalenderdagsberäknad för egenföretagare, men också för andra som inte är anställda, medan den för anställda (inklusive anställda i eget aktiebolag) i princip är dagberäknad. I det ovan nämnda betänkandet diskuterades möjligheten att ersätta kalenderdagsberäkningen med s.k. dagberäkning.

Uppdraget

En särskild utredare, biträdd av en referensgrupp med företrädare för riksdagspartierna, tillkallas med uppdrag att se över företagarnas försäkringsvillkor i trygghetssystemen och lämna förslag till hur regelverket kan göras tydligare och bättre. För den som vill starta företag skall regelverket underlätta övergången från anställning till företagande. En utgångspunkt för utredningen är att det skall skapas en ökad balans i villkoren för och behandlingen av företagare och anställda i trygghetssystemen. På samma sätt som myndigheterna skall

arbete för förbättrad myndighetsservice och tillgänglighet skall också offentliga regelsystem vara överblickbara. De skall vara förutsägbara och enkla för företagaren, både företagare i allmänhet och de som verkar i gränssnittet företagare/anställd.

Vid utformningen av tydligare och bättre regler för företagare måste alltid avvägningar göras utifrån trygghetssystemens principer men också utifrån konsekvenserna av annan lagstiftning, t.ex. arbetstidslagen och skattelagstiftningen. Trygghetssystemens utformning måste också vara sådan att företag inte subventioneras, vilket kan inverka negativt på konkurrensen och tränga undan andra företag. Regelverken skall så långt möjligt anpassas till att många människor redan i dagsläget växlar mellan att vara företagare och anställda, kombinerar företagande och anställning eller är uppdragstagare.

Utredaren skall särskilt överväga hur regelverken kan underlätta övergången från anställning till företagande för den som vill starta företag.

Utredaren skall ta del av och belysa vilka regler avseende trygghetssystemen som gäller för företagare i andra EU-länder.

Företagare i arbetslöshetsförsäkringen

I uppdraget ingår att analysera och vid behov lämna förslag på hur regelverket kan förtydligas. Det innefattar både definitionen av vem som skall betraktas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen och när en företagare skall anses som arbetslös.

Effekterna av de förändringar i arbetslöshetsförsäkringen som beslutades 1997 skall följas upp.

Utredaren skall pröva möjligheten till andra modeller än den nuvarande för beräkning av dagpenning för företagare. En utgångspunkt skall vara att det skall skapas en ökad balans i villkoren för och behandlingen av företagare och anställda. Modellen skall passa oavsett hur länge man varit verksam som företagare.

Utredaren skall överväga om det går att utöka möjligheterna att få arbetslöshetsersättning efter en kombination av

anställning och eget företagande där anställningen upphört. Utgångspunkten skall vara densamma som i dag, nämligen att kombinationen skall ha pågått parallellt under en längre tid och att företagandet inte utökas under tiden med arbetslöshetsersättning. Det står dock utredaren fritt att föreslå en förändrad omfattning på det företagande som får fortsätta att bedrivas vid arbetslöshet efter en anställning.

Utredaren skall också överväga uppdragstagarnas ställning i arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller bl.a. att komma fram till en rimlig avvägning i bedömningen av när uppdragstagaren skall ses som företagare respektive anställd i arbetslöshetsförsäkringslagstiftningens mening. Faktorer att ta hänsyn till i detta sammanhang är uppdragstagares självständighet och eget bestämmande i sättet att lägga upp och genomföra arbetet liksom omfattningen av verksamheten som uppdragstagare.

Utredaren skall se över de regler som gäller för dem som verkar inom kooperativa, ekonomiska och ideella föreningar samt föreslå de eventuella ändringar som översynen ger anledning till.

Eventuella förslag från utredningen skall utgå från arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring.

Företagare i socialförsäkringen

Utredaren skall analysera villkoren för företagare och vid behov lämna förslag till hur reglerna i sjukförsäkringen kan förändras så att de så långt möjligt blir neutrala i förhållande till val av associationsform, till exempel när det gäller de olikheter som finns under ett företags uppbyggnadsskede.

De skillnader mellan företagsformerna som gäller dels beräkningen av dagersättningen, till exempel för den tillfälliga föräldrapenningen, dels rätten till vissa andra ersättningar såsom havandeskapspenningen, bör också uppmärksammas.

Utredaren bör även belysa konsekvenserna av att egenföretagares SGI bestäms utifrån nettointäkterna i företaget samt överväga behov av och möjligheter till förändringar.

Utredaren skall även analysera och vid behov lämna förslag på ändringar av socialförsäkringsreglerna för den som kombinerar anställning med företagande.

Övrigt

Utredaren skall samråda med Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Arbetsmarknadsstyrelsen samt med Socialförsäkringsutredningen (dir. 2004:129). De utgångspunkter som gäller för denna utredning skall beaktas vid framtagandet av de förslag som utredaren lämnar.

Utredaren skall också i sitt arbete ha kontakt med företrädare för Arbetslöshetskassornas samorganisation, de arbetslöshetskassor som organiserar företagare, Företagarna, Svenskt Näringsliv, Företagarförbundet, LRF, LO, TCO, SACO och fackliga organisationer som organiserar företagare.

Utredarens uppdrag innefattar att ta fram förslag som leder till utbetalningar av stöd. Utredaren skall därför säkerställa att risken för felaktigt utnyttjande minimeras och att de uppgifter som ligger till grund för utbetalningarna kan kontrolleras. Utredaren skall vidare redovisa förslagets konsekvenser ur ett kontrollperspektiv och redogöra för hur detta perspektiv har beaktats vid framtagandet av förslagen. Utredaren skall slutligen lämna förslag som möjliggör informationsutbyte för de fall detta behövs för att säkerställa att utbetalningarna kan kontrolleras.

Utredaren skall analysera hur eventuella förslag påverkar konkurrensen mellan företag.

Utredaren skall för alla förslag redovisa kostnadsberäkningar och andra konsekvenser för t.ex. administrationen och hur förslagen skall finansieras.

Utredaren skall lägga fram förslag på de författningsändringar som bedöms nödvändiga.

Utredaren skall vidare, när det gäller redovisning av förslagets konsekvenser för företag, samråda med Näringslivets regelnämnd.

Redovisning av uppdraget

Uppdraget skall redovisas till regeringen senast den 31 mars 2007.

(Näringsdepartementet)